

Veebruarikuus käisid Soome lastekodudega tutvumas Muraste lastekodu õpetajad-kasvatajad, kelle küllakutsu-jaiks Nurmekunna Veikkola lastekodu.

Mille poolest siis Soome lastekodud meie omadest erinevad? Kõigepealt juba oma halduvuselt — kui meil kuuluvad lastekodud haridussüsteemi, siis põhjanaabritel hoopiski sotsiaaltooldussüsteemile. Nende elu on seetõttu paindlikum, hõlmates ka de-

kes tellib ka toiduained. Nooremad lähavad õhtuti varem magama, hommikuti ärgatakse erinevatel aegadel, vastavalt sellele, mis kellaks keegi kooli peab minema. Muide, igaiks ärkab ise, kasvataja ei käi toas «lärmi tegemas».

Iga lapse jaoks on lastekodus inimene. Praegu on küll üks kasvataja-koht täitmata, kasvatajaid kokku seega seitse. Murastes on laste ja lastekodutöötajate vaheline suhe kaks kolmandikku ühe kol-

seda mitte asjata ei tehtud, «kadus» kasvatajal, kes Muraste-rahvast lastekodus saatis, 600 marka.

Kool-kodu, mida eestlastele tutvustati, on 103 aastat vana ning suurte traditsioonidega. Selle asutaja, ühe vanema naise eesmärgiks oli luua kooli halbade elukommetega tütarlastele. Täna on selles nii pois- se kui tüdrukuid, abielupaaregi. Noored elavad siin kuni 23. eluaastani, jälgitakse, et nad «jalad alla» saaksid.

Turvalisus on tagatud

biilsete laste ja invaliidide kodusid.

Suurim erinevus meie ja Soome lastekodude vahel seisneb selles, et vastupidi meil valitsevale on Soome lastekodudes tagatud turvalisus. Suuresti tänu sellele, et lastekodud on seal väga väikesed. (Muraste rahvale näidatud kodudes ulatus laste arv kolmest kahekümne kaheni.) Lapsed on lastekodudesse jaotatud vastavalt nende sotsiaalsele minevikule. See tähendab, et kui meil pannakse ühte lastekodusse kokku lapsed Puutast ja Sindi erikoolist, väike- lastekodudest ning ka tänavalt ning punkritest, siis Soomes ei tehta nii kunagi. Neid lapsi ei saa ju ühtmoodi kasvatada.

Lastekodusid on Soomes väga erinevat tüüpi. Meie inimesed nägid neist viit. Esmalt viibiti lastekodus, milles elas kaheksa last. Soomlased ei jaga lapsi lastekodudesse vanuseastmete järgi, ühes kodus elavad koos lapsed sünnist elluastumiseni. Juba mainitud lastekodus elasid koos näiteks üks viiekuune imik ning 18-aastased noorukid. Kodukord sellises lastekodus on kenasti paika pandud — hommikul-õhtul valmistavad lapsed ise kohvi ja võileivad, vaid lõunasöögi valmistab nn. keetja,

mandiku vastu, ometi ei saa neid arve võrrelda, sest Soome lastekodupersonal tegeleb kasvatustööga, meil aga kuuluvad töötajate hulka veel katlakütja, kokad... Ühesõnaga, meie olmemuresid Soomes ei tunta. Ka meditsiinilist personali Soome lastekodus ei ole, sest arstiabi saavad ka lastekodulapsed kohalikest meditsiinasutustest.

Teine koht, mida näidati, on perelastekodu. Selle juhatajaks on pereisa, kes lisaks oma neli järeltulijale kasvatab veel kolme võõrast last. Elatakse koos suure mugavustega majas, nii finantsmajandust kui olmet juhib pereisa, kes saab selleks riigi poolt 6,5 tuhat marka ning lisaks veel toetust 500 marka lapse kohta kuus.

Järgmiseks tutvuti noorsookoduga, kus elasid poisid, kes kannavad tingimisi vanglakaristust. See oli justkui lahtine lastekodu, kus elab 7–8 noorukit alates 12. eluaastast. Käiakse koolis või töö taludes ning mitmetes ettevõtetes. Kõigil on võimalus end parandada, kes seda teinud on, lubataksegi koju. Kuid samas oli see ka esimene ja ainuke koht, kus küllalistel soovitati oma rahakotte hoolikamalt hoida. Otsekui selle tõenduseks, et

Selles «koulu-kotis» oli aga antud alla ühele probleemile, mis meilegi noorta seas üsna levinud — noorte suitsetamisele. Seetõttu on sisse seatud spetsiaalsed suitsetamise toad.

Veel käidi noorte töökeskuses, mis mõeldud puuetega lastele. Noorukid töötavad siin neli-viis tundi päevas, tegeldes väga erinevaga — tehakse savi- ja puutööd, kootakse kangaid.

Kui nüüd küsida, kas meie ja Soome lastekodudel ka midagi samast on, siis võib öelda, et ühised on põhjused, mis lapsi siia toovad. Lisaks alkoholile on Soomes aga suureks kurja juureks veel narkomaania. Kuid kui võrrelda rahvastiku ja lastekodulaste arvu suhet, siis on meil lastekodus lapsi kolm korda rohkem...

Vanemlike õigusi Soomes ära ei võeta, eksinud lapsevanemaid proovitakse esmalt mõjutada või võetakse laps lastekodusse ajutiselt — nn. kriisimomendiks.

Soomes ollakse kohe jälil, kui laps enam kodus elada ei saa. Seal ei mõeldagi nii kaua kui meil, ka ei ole vaja täita iga lapse kohta 40–50-leheküljelist toimikut.

Igal lastekodulapsel on oma (Järg 3. lk.)

Harju Elu

Turvalisus on tagatud

(Algus 2. lk.)

tugipere, kellega laps käib näiteks suvepuhkusel. Tugipere aitab ka ellu ja ametisse minekul.

Kui mõelda sellele, mida meie, vaatamata oma erinevatele süsteemidele, soomlastelt üle võtta saaksime, siis tundub, et selleks on suhtumine lastesse. Naabritel on see austav, arvetatakse iga lapse eri-

pära. Lisaks tingib sealne väike seltskond rahu. Nutvaid ning hüsteeritsevaid lapsi Soome lastekodus ei näe.

Tundub, et kui me oma lastekodude materiaalsele viletsusele veel kuidagi vabanduse leiame (et vaesed ei ole meil mitte ainult lastekodud), siis vähemalt inimlikkuse- ning kodutundepuudust saaksime ja peaksime küll suutma leevendada.

KÜLLI KOPPELMAA